

Luovien alojen klusterin kokous

MUISTIO

Aika: 25.2.2025 klo 9.00–11.30

Paikka: neuvotteluhuone Nuijamies, Hallituskatu 20 B (4. krs.), Lapin liitto

Paikalla:

Jussi Julius	Leipälä Oförsagd	Ammattiopisto Lappia Arctic Factory, klusterin puheenjohtaja Lapin ammattikorkeakoulu, FrostBit, Lapin ylioppilasteatteri
Samuli Ida	Valkama Tirkkonen	Lapin elokuvakomissio
Päivi Inga	Holopainen Savukoski	Lapin ELY-keskus, ennakointivastaava Lapin ELY-keskus
Katariina Miia	Imporanta Mattila	Lapin liitto Lapin taiteilijaseura ry
Niina Hanna	Oinas Hietajärvi	Lapin yliopisto, Koulutus- ja kehittämispalvelut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Tomi Taina	Aho Tommer-Marttala	Taiteen edistämiskeskus Tunturi-Lappi – Pello -työllisyysalue
Marjaana Sofia-Charlotta	Lahdenranta Kakko	Lapin liitto Luova verkko -hanke, Taiteen edistämiskeskus

MUISTIO

1. Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

2. Klusterin osallistaminen Lappi-sopimuksen tekoon ja Lappi-brändiprosessiin

projektipäällikkö Katariina Imporanta esitteli kasvuohjelmatyön suunnitelmaa, esitys muistion liitteenä.

Lappi brändi 2.0 -hanke etenee suunnitellusti. Nyt on käynnissä mainostoimiston kilpailutus. Toteutetaan tilannekuva missä Lapissa mennään. Miten luovien alojen toimiala hyödyntää brändiä ja toisinpäin. Etäkahveja, kasvuohjelmakahveja järjestetään kuukausittain. Ne ovat tunnin mittaisia kokonaisuuksia, jossa kuullaan ajankohtaisia teemoja ja verkostoidutaan. Aiheina mm. Kitisenrannan koulun muuttaminen kulttuuritilaksi, tavoitteena että on käytössä 2028, esimerkkinä myös Valoasema Rovaniemeltä. 14.3. kahvien teemana tilannekuvan tilannekatsaus. 4.4. vieraana Jaakko Laitinen: miten rakennat uraa muusikkona Lapissa.

Tilannekuvan toteuttaja on kilpailutettu. Tulossa kyselyitä, haastatteluita ja työpajoja. Mikä alan vaikuttavuus on Lapissa? Tavoitteena on saada materiaalia, jota voi hyödyntää jokainen omassa vaikuttamistyössään ja viestinnässä.

Brändipöytä 20.3. Lapin yliopistolla. Teemana erityisesti osaajien veto- ja pitovoima. Tutkijoiden brändipaneeli 21.3.

Keväällä kilpailutetaan varsinaisen kasvuohjelman tekijä.

Kulttuurifoorumi järjestetään syyskuun lopussa Itä-Lapissa. Tuo asiantuntijoita ja tekijöitä yhteen. Seuraavassa tapaamisessa teemana erityisesti kasvuohjelma.

Brändityö kytkeytyy Lappi-sopimuksen uudistamistyöhön. Lappi-sopimus työpajat 25.2. ja 13.3.

Howspace-alustalla eri sidosryhmät pystyvät vaikuttamaan Lappi-sopimuksen sisältöihin ja myöhemmin myös brändisisältöihin. Brändi-hanke jakaa linkin/oikeudet myös klusterille ja antaa mahdollisuuden vastata sisältöihin.

Seutukuntakierros huhti-elokuussa yhdessä kilpailutetun mainostoimistokumppanin kanssa. Sisältää avoimia yleisötilaisuuksia.

Marjaana Lahdenranta esitteli lukuja Lapin luovan alan, taiteen ja kulttuurin kentältä. Esitys osana Katariinan esitystä:

- Taiteen ja kulttuurin ammatillinen opetus: Lapissa syntyy 330 tutkintoa vuodessa.
- Taiteen ja kulttuurin opetusta 10 kansalaisopistossa
- Taiteen perusopetuksen toimipisteitä on Lapissa 12 ja hieman yli 2000 opiskelijaa vuonna 2020.
- Lapin kuntien nettokäyttökustannukset kulttuuritoimintaan asukasta kohden: 162€ (koko maan keskiarvo 126€). 2023

Tulevaisuutta ajatellen on tärkeää, että tilastointia systematisoidaan: mitä kerätään, miten kerätään, miksi tilastoidaan ja mitä tiedolla tehdään. FCG on tehnyt infograafin Lapin luovien alojen luvuista. Suhdannekatsoukseen on perustettu Luovien alojen sarja tälle keväälle. Ajantasaiset luvut ja tiedot viedään Lapin luotsiin esille -> tätä kehittämistä jatketaan.

Keskustelua aiheesta:

Niina: Hyvä että lukuja saadaan näkyviksi. Rahassa näyttää hyvälle, mutta mistä se kertoo? Lapin kuntien nettokustannuksiin voi vaikuttaa Lapin osalta suuret matkakulut. Kentän puolella ei näy, että kulttuuria arvostettaisiin, Pysyvyyttä ei tueta, joten miten saadaan kulttuuritoiminta saavutettavaksi ja pysyväksi toiminnaksi? Ettei olisi vain pikaisia kiertueita. Viime vuonna Lapin yrittäjät palkinneet luovien alojen yrittäjiä.

Tomi: Tulossa mielenkiintoisia rinnakkaistutkimuksia.

Ida: Vuosiselvitykseen saatu luovat alat business-sektorina – on hyvä, että numerot tulossa mukaan matkailun ja teollisuuden lisäksi.

Julius: Mitään ei voi johtaa, jos ei ole lukuja.

3. ESR+ koordinaatiohanke Luova verkko

projektipäällikkö Sofia-Charlotta Kakko, Luova verkko -koordinaatiohankkeelta, Taiteen edistämiskeskuksesta esitteli ajankohtaista hankkeelta.

Erityistavoite 4.2. Luova verkko -koordinaatiohanke voi sparrata.

Keskustelua aiheesta:

Katariina: Lapin liitto ei voi olla itse hakijana hankkeessa, mutta tarvittaessa kumppanina mukana.

4. TKI luovien alojen näkökulmasta – yhteinen keskustelu aiheesta jatkuu

Julius: 4.2. erityistavoitteessa innovaatiokyvykkyyden lisääminen ja TKI isona teemana. Business Finlandin ja Akatemian kautta rahoitusta tulossa - hyvä tilanne. Jotta luovien alojen toimijat pääsevät rahoihin käsiksi, täytyy olla kyvykkyyttä niihin. Kytkeytyy myös brändihankkeen

tavoitteeseen. Paljon asioita ilmoilla ja nyt on mahdollisuus tehdä ja viedä asiaa eteenpäin. Tämän vuoden teemana klustereissa yleisesti TKI. Mitä pitäisi tehdä ja mitä kannattaisi tehdä TKI-teeman suhteen?

Niina: Yrittäjäkyselystä lähtenyt keskustelu kehittämistarpeista – 30% vastannut, että ei ole mitään kehittämistarpeita. TKI-termiä vierastetaan, sitä on vaikea ymmärtää. Puhutaanko luovista aloista ja eritelläänkö taiteet ja kulttuuri lisäksi? Isot odotuksen brändihankkeelle. Luulajassa brändätty paljon tuotteita, jossa näkyy aito paikallinen ruotsalainen elämä (mm. T-paidat).

Ida: Kokevatko yritykset, että kehittäminen kuuluisi heille? Miten saada yritykset osallistumaan – onko viestinnällinen kysymys?

Katariina: Auttanut luovien alojen yrittäjiä hakemaan TKI-rahoituksia. Käytetyt termit ovat yläpilveä esim. idean skaalautuminen. Kehittämisessä pitäisi mennä hyvin syvälle ja tunnistaa asioita, joita pitäisi skaalata.

Taina: TKI-termi on hyvin vieras käsite kaikilla toimialoilla. Yhteinen TKI-iltapäivä on hyvä asia. Mitä TKI-on ja miten sitä tuodaan esille, kun ollaan tekemisissä yritysten kanssa? Mikä on konkreettinen anti yrityksille? Ei osata viestiä tarpeeksi selkeästi ja konkreettisesti.

Hanna: Yritysrahoituksen puolella työskentelevänä TKI-termi on hankala – valtakunnallisesti mietitty, miten rahoitushauissa viestittäisiin siitä paremmin. TKI-osaaminen ei ole akateemisesta osaamisesta kiinni vaan kokemuksen kautta soveltavasti syntyvää osaamista. Kynnyksen madaltaminen yrityksille. Korostus, että rima ei ole liian korkealla. Mikä olisi ratkaisu? Voisi olla tilaisuudessa yksi keskusteltava asia: mitä termejä käytettäisiin, että rima saataisiin alemmaksi.

Inga: TKI-lähettiläät Jyry Ja Trifon käyvät yritysten kanssa keskusteluja kehittämisestä. Ja yleensä onko yrityksillä ideoita ja miksi ne ei lähde eteenpäin. Miksi niitä haudotaan? Voisi olla enemmän teknologiaosaamista. Tärkeää, että pidetään kehittämistä yllä ja palataan yrityksiin uudelleen ja kysytään taas miksi ei ideat lähteneet eteenpäin. Konkreettista yhtä asiaa ei ole olemassa.

Julius: Tiivistys aiheesta: Terminologia on yksi haaste – pitää pystyä puhumaan sanoilla, jotka asiakas ymmärtää. Toinen haaste: edellisen PK-barometrin mukaan 75% yrityksistä ei tiedä/tunnista, että heillä on kehittämistoimintaa. Innovaatio ja kehittämistoiminta yritysten investoinneista on hyvin alhaalla prioriteeteissa. Miten tästä päästäisiin siihen, että vielä hyödynnettäisiin luovien alojen osaajia? Huomioitavaksi tilaisuutta varten: caset ja konkretia – mitä tarkoittaa luovien alojen hyödyntäminen konkreettisesti?

Niina: Monella yrittäjällä intohimo omaan asiaan ja tarvittu luovuus tulee omasta itsestä – kuinka heillä on tarvetta hyödyntää lisäksi luovien alojen osaajia?

Julius: Muotoilun hyödyntäjien arvo 200% suurempi, kuin niillä, jotka eivät hyödynnä. Johtajat ei itsessään ole kehittäjiä. Kuinka voidaan hyödyntää myös muita luovien alojen osaajia kuin muotoilijoita? Mitä tarkoittaa käytännössä?

Tomi: Miten osoittaa casen kautta, mitä jää viivan alle?

Niina: Myyntiosaamisen kasvattaminen – yritykset tekevät keskenään yhteistyötä, miten tehdä palvelut ostettaviksi? Miten rakentaa palvelun, jonka voisi myydä?

Taina: Paljonko laitetaan TKI:hin rahaa ja mitä se tuottaa? Paljonko kehittämiseen menee aikaa? Mitä kaikki tarkoittaa? Miten koko aihetta saa konkretisoitua ja mitä osaamista se vaatii ja mistä ehkä löytää kumppanin? Miten sen voisi visualisoida esimerkiksi konkreettisella tasolla?

Katariina: Tarjouksenteko-osaamista luovilla aloilla on tarvetta kehittää.

Julius: Mitkä tärkeimmät asiat, joihin resursseja laittaa? Miten edistetään sitä, että kehitetään muiden alojen edustajia, jotta he osaisivat hyödyntää luovien alojen osaajia?

Katariina: Ideoiden myyminen – miten paketoit sen myytäväksi asiaksi/tuotteeksi?

Ida: Omassa verkostossa kertominen luovan verkon hankesparrauksista.

Nina: Oman osaamisen muotoilu – tekeminen näkyväksi.

Tomi: Luovan talouden kasvun raportti on valmis kesäkuussa – mitä siellä tarjotaan ratkaisuiksi?

Inga: Avut tutuiksi kaikille, miten palveluksi ja myytäväksi tuotteeksi/palveluksi? Itselle enemmän aikaa luovaan työhön.

5. Kaikkien toimialaklusterien yhteisen TKI-iltapäivän toteuttaminen syyskuussa

5.9. iltapäivä yliopistolla. Julius luvannut, että luovien alojen klusterilla vetovastuu tilaisuudesta. Kaksi agenda: Klusterit yhteen ja teemana TKI (miten luovat alat voi olla TKI-toiminnan driverina) Lyhyet alustukset TKIn tärkeydestä. Mitä mahdollisuuksia luovilla aloilla olisi TKIn osalta. Yhteinen työskentely: muiden alojen hoksaaminen mitä on TKI, mitä tarkoitetaan luovilla aloilla ja mitä mahdollisuuksia luovilla aloilla olisi TKIn kehittämisessä.

Suunnitteluryhmään mukaan Tomi (Taiken kautta valtakunnallista näkemystä mm. Luovan talouden kasvustrategia) ja Niina. Päivi laittaa kutsua suunnitteluporukalle.

6. Osallistujien ajankohtaiset asiat

Hanna: Näkymiä yritysrahoituksen puolelta. Virastouudistus meneillään - enää tämän vuoden ELY-keskus ja 2026 alusta Elinvoimakeskus. Pohjois-Suomen ELYn alla toimitaan tämä vuosi rahoituksen puolelta. Kun mennään ohjelmakauden loppua kohti, rahoitus vähenee. Luoville aloille liittyviä rajoituksia ei ole, mutta vaikuttavuutta ja tiettyjä reunaehtoja rahoituksen myöntämiselle on. Rahoituksen tilanne vaihtelee maakunnittain. Vaatii hakijoilta aktiivisuutta ja osaamista hakea oikeasta laarista. Kasvun kiitorata 3.3.–4.4. kansainvälistämisen ja tuotekehityksen hankkeille. Kertakorvauskustannusmalli – ei sujuva malli. Lyhyet 6kk hankkeet, enintään 60 000€. Mahdollisesti toinen samanlainen tulossa syksyllä. Matkailualalle tulossa sesongin jälkeen (sulanmaan ajan toiminta) Mielellään näkisi luovien alojen ja matkailun yhteenliittymistä. ESR-puolella 31.3. haku auki TL4.3. sopii myös luoville aloille. Mielellään sparrailee hankehakuihin liittyen.

Samuli: Virtuaaliympäristö ja FrostBit – paljon rautoja tulossa. VTST-hanketta esitelty edellisissä kokouksissa. Virtuaalituotantostudio pystyssä ja kovassa käytössä, mm. Flatlightin kanssa. Miten saataisiin kaupalliseksi toiminnaksi? Ympäriällä muitakin hankkeita. Esittelyvideot katseltaviksi:

<https://www.youtube.com/watch?v=hTgkUtACILs>,
https://www.youtube.com/watch?v=D0l_CyQseVM ja
<https://www.youtube.com/watch?v=V52QvT0d7rU>.

Miten voidaan yhdistää digitaalista luovaa: matkailualalla virtuaalitonnttu. Toinen hanke: Virtuaalituotanto Lappiin - virtuaalituotantoa ja yrityksille osaamista. Generate all -hanke -tekoälyn yhdistäminen softapuoleen. Mielenkiintoisia hankkeita käynnissä, alkamassa ja haussa. FrostBitille palkataan paljon uudenlaista osaamista, ei vain insinöörejä, huomioidaan myös luovien alojen osaajat. Rovaniemen Teatterin Julius saanut Thalia-palkintoehdokkuuden (ja voitti sen!): <https://www.tinfo.fi/fi/Rovaniemen-Teatterin-nuortenesitys-yksinaisyydesta-sai-Thalia-teatteripalkinnon.>)

Inga: Vuoden alusta luovat alat tuleet työtehtävään mukaan: yritystoiminta ja aktivointi (kontaktointi ja keskustelut, ns. kasvukeskustelut, ajankohtaistasmäposti voisi olla myös suunnattu luoville aloille) Ohjauksellinen rooli korostuu EVK:ssa

Päivi. Elinvoimakeskukseen valmistautumista

Niina: Luovaan verkkoon hakemusta: korkeasti koulutetuilla kv-ihmisillä työllistyminen Lappiin on hankalaa. Hanketta, kehittämistä ja hakemista. Lapin Taikusydän -verkoston koordinointi: Lapin kulttuurihyvinvointi, tämän vuoden koordinaattorit kaupungilta Irene Tikka ja Laphalta Marika Mathlein. Pidetään aamukahvitilaisuuksia, jotka löytyvät Laphan tapahtumakalenterista.

Ida: Elokuvakomissiolla olemassa 3 vuodeksi rahoitus (8 kuntaa rahoittaa). Kova kehittämisen buumi – kuntakohtainen kehittäminen. Nettisivun päivitys, Location Pro -työkalu: Lokaatiot, tekijät ja palveluntarjoajat. Nettisivuprojekti aloitettiin eilen.

Taina: Työllisyysalueella päästy alkuun ja hommat pyörii. Paljon tulipalojen sammutusta - ollut massiivinen muutos. Mietitään, miten voidaan paremmin tukea luovia aloja.

Tomi: Taike lakkaa tämän vuoden loppuun ja ensi vuoden alusta aloittaa Kulttuurivirasto. Yhdistyminen Audiovisuaalisen instituutin kanssa. Luovan talouden kasvuohjelmassa mukana ja puheenjohtajana Taiken sisäisen luovien alojen työryhmässä. Jatkohankkeen suunnittelu ja kirjoittaminen vuosille 2029–2030.

Jussi: Ollut Marjaanaan yhteyksissä luovien alojen luvuista. Kiva kuulla paljonko pöhinää ja hankkeita tehdään kulttuurialan hyväksi. Mihin leikkaukset ja säästöt osuu? Kulttuurialat liipasimella. Hyvä pöhinä päällä ja tehdään paljon asioita. Koulutuksen osalta rahoitusuudistukset ja leikkaukset: joudutaan punnitsemaan, mitä aloja koulutetaan (työllistyminen ja alueen tarpeet huomioidaan). Pidetään lippuja korkealla siitä, kuinka tärkeää kulttuuri on. On luvattu, että Lappian koulutuksiin ei ole tulossa leikkauksia. Yritysten kanssa toteutetaan tapahtumia ja kulttuuritilaisuuksia. Nuoriin satsataan: leirit ja kerhot ja pelimannifestarit jne. Nuorten mukaan saamiseen on panostettava ehdottomasti – Lappialla tehdään sen eteen töitä.

Julius: Innovaatioekosysteemin rakentamisen edistäminen: julkiset ja yksityiset toimijat. TKI-pyöreän pöydän keskustelut, joka on epäformaalia toimintaa. Sitä on edistetty ELYn ja Kauppakamarin kanssa ja siihen kytkeytyy myös hankkeita.

7. Tärkeimmät nostot luovien alojen tilanteesta

Sovitaan kokouksen aikana keskusteltujen asioiden pohjalta tärkeimmät nostot vietäväksi Lapin luotsin sivulle.

Nostot tästä kokouksesta:

- Viestintä ja yleisesti monitahoisen ymmärryksen kasvattaminen luovien alojen merkityksestä kehitystyössä.
- Tehdään luovat alat näkyväksi ja ymmärrettäväksi ja alan merkittävyys TKI:n edistämisessä esille esimerkkien avulla ja puhekielellä.
- Datan kerääminen ja tiedolla johtaminen: Lapissa kerätään nyt tietoa luovista aloista ja sitä voi hyödyntää päätöksenteossa.
- Rakenteiden muutos – virastot lakkaavat ja muuttavat muotoaan. Rahoitukset vähenee.
- Paljon tehdään myös alueellisia ja valtakunnallisia katsauksia/raportteja joita on hyvä seurata ja verrata myös Lapin kehittämiseen.

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraava kokous

Kulttuurifoorumin yhteydessä.